

Άρειος Πάγος 374/1966, Τμ. Β'

Πηγή: Ε.Ε.Δ. 25/66 σελ. 977

Περίληψη: Έννοια άρθρου 2 εδ. 2 Νόμου 551/1915 περί εργατικών ατυχημάτων. - Αρκεί μόνη η απασχόλησις του εργάτου ή υπαλλήλου εις εργασίας ή επιχειρήσεις, αίτινες, εάν ενηργούνται υπό ιδιώτου, θα έφερον τον χαρακτήρα των υπό του εδαφίου 1 του άρθρου 1 προβλεπομένων, ασχέτως προς το κύρος της περί αυτής συμβάσεως. - Αναγκαία η απ' ευθείας υπό του Δημοσίου ή του Νομικού Προσώπου χρησιμοποίησις του μισθωτού. - Διάκρισις συμβάσεως εξηρημένης εργασίας από μισθώσεως έργου. - Ακυρότης παραιτήσεως δικαιωμάτων εκ του Νόμου 551/1915. - Έργον του Δικαστού ο νομικός χαρακτηρισμός εννόμου τινός σχέσεως.

Απόφαση Δικαστηρίου

Προεδρεύων ο Αντιπρόεδρος κ. Γ. ΒΑΡΣΑΜΟΥ

Εισηγητής ο Αρεοπαγίτης κ. Κ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

Δικηγόροι οι κ.κ. Π. Μπαρτσακούλιας, Νομικός Σύμβουλος Κράτους, Ι. Μέριος

Ορίζον το άρθρον 2 εδάφιον 2 του νόμου 551/1915 "περί ευθύνης προς αποζημίωσιν των εξ ατυχήματος εν τη εργασία παθόντων εργατών ή υπαλλήλων", ως ούτος τροποποιηθείς μεταγενεστέρως εκωδικοποιήθη διά του από 24.7/25.8.1920 β.δ., ότι εις την κατά το άρθρον 1 αυτού αποζημίωσιν υποχρεούται το Δημόσιον και παν εν γένει νομικόν πρόσωπον, απασχολούν απ' ευθείας εργάτας ή υπαλλήλους εις εργασίας ή επιχειρήσεις, περί των το εδάφιον 1 του άρθρου τούτου", το μεν αρκείται εις μόνην την απασχόλησιν του εργάτου ή υπαλλήλου εις εργασίας ή επιχειρήσεις, αίτινες, εάν ενηργούνται από ιδιώτην, θα έφερον τον χαρακτήρα των υπό του εδαφίου 1 του άρθρου 1 προβλεπομένων, ασχέτως προς το κύρος της περί αυτής συμβάσεως, το δε αξιοί την απ' ευθείας υπό του Δημοσίου ή του νομικού προσώπου χρησιμοποίησιν του εργάτου ή υπαλλήλου, πράγμα το οποίον προϋποθέτει την παροχήν εξηρημένης νομικώς εργασίας κατά την έννοιαν των άρθρων 648 και 652 του Α.Κ. άνευ της παρεμβολής παρενθέτου προσώπου υπό μορφήν εργολάβου, οπότε εις την τελευταίαν περιπτώσιν αποκλείεται η εκ του νόμου τούτου ευθύνη.

Εξ άλλου, ως συνάγεται εκ της αντιπαραβολής των άρθρων 648, 652, 653, 659, 672 και 673 του Α.Κ. προς τα τοιαύτα 681, 683, 685, 686, 692, 694, 698, 700 και 702 του ίδιου, όταν, καταρτιζομένης συμβάσεως περί παροχής εργασίας, οι αντισυμβαλλόμενοι απέβλεψαν, προς τοις άλλοις, εις την εργασίαν, την οποίαν ο έτερος τούτων είναι ικανός να προσφέρη ως άτομον άνευ περαιτέρω ευθύνης αυτού προς επίτευξιν τελικού αποτελέσματος, επιδιωκομένου παρά του άλλου μέσω της εργασίας ταύτης, η σύμβασις φέρει τον χαρακτήρα τοιαύτης εξηρημένης εργασίας, όταν δε αντιθέτως απέβλεψαν ούτοι εις την επίτευξιν ενός τοιούτου αποτελέσματος επιφέροντος από της πραγματώσεως αυτού την αυτόματον λύσιν της συμβάσεως, πρόκειται περί τοιαύτης έργου.

Εν προκειμένω, ως δείκνυται εκ της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το ως εφετείον δικάσαν Πρωτοδικεϊον δέχεται ανελέγκτως, καθό περί πραγμάτων, ότι το εκκαλούν Ελληνικόν Δημόσιον διά των εντεταλμένων οργάνων του Δασαρχείου Φουρνάς και δη της Υπηρεσίας αυτού υπό την ονομασίαν "Κρατική Εκμετάλλευσις Δασών", ήτις εξεμεταλλεύετο απ' ευθείας το εν Φουρνά Ευρυτανίας εργοστάσιον ξυλείας, συνήψε την 27.7.1963 ομαδικήν σύμβασιν εργασίας μετά του εκπροσώπου του σωματείου εκφορτωτών Πολόχας, "ενεργούντος διά λογαριασμόν και των μελών αυτού", εν οίς και ενάγων-αναιρεσίβλητος. Δυνάμει της συμβάσεως ταύτης, ληγουσης την 31.8.1963, "τα μέλη του σωματείου ανελάμβανον ουχί την επίτευξιν ενός τελικού αποτελέσματος, αλλά την παροχήν εργασίας κατά την φόρτωσιν ξυλείας επ' αυτοκινήτων, υπό τας οδηγίας και υποδείξεις των οργάνων του Δημοσίου, τελούντα εις προσωπικήν εξάρτησιν από του εργοδότη των (Ελληνικού Δημοσίου), εξηκολούθησαν δε παρέχοντα εις το εναγόμενον και μετά την 1.9.1963 υπό το αυτό νομικόν καθεστώς, της ομαδικής δηλονότι συμβάσεως, τας υπηρεσίας των υπό τους αυτούς ως άνω όρους και συμφωνίας, έναντι αμοιβής παρεχομένης κατά μονάδα εργασίας δραχμών 10 δι' έκαστον κυβικόν μέτρον φορτωμένης ξυλείας υφ' ολοκλήρου του συνεργείου" μέχρι της 19.9.1963, οπότε συνέβη εις τον κατά τον αυτόν τρόπον εργαζόμενον ενάγοντα το περί ου πρόκειται ατύχημα. Όθεν, κρίναν μετά ταύτα το ως εφετείον δικάσαν Πρωτοδικεϊον, ότι τα ως άνω γενόμενα δεκτά περιστατικά εμπίπτουσιν εις την έννοιαν της κατά τον ως είρηται νόμον απαιτουμένης "απ' ευθείας απασχολήσεως" παρά του Ελληνικού Δημοσίου του ενάγοντος εις εξηρητημένην νομικώς εργασίαν και εν συνεχεία απορρίψαν τον περί του εναντίου λόγον εφέσεως κατά της πρωτοδικίου, αποφανθείσης της επιδικασάσης, εν συνδρομή και των λοιπών όρων του νόμου, την παρ' αυτού προβλεπομένην αποζημίωσιν, ορθώς ηρημίευσε και εφήρμοσε τας προμνημονευθείσας ουσιαστικάς διατάξεις, οι δε περί του εναντίου 1ος λόγος του αναιρετηρίου και 1ος του δικογράφου των προσθέτων είναι αβάσιμοι και απορριπτέοι.

Η υπό του δικαστηρίου της ουσίας εκτίμησις του περιεχομένου της περί ης πρόκειται συμβάσεως, αναγομένη εις πράγματα, δεν υπόκειται εις τον έλεγχον του Αρείου Πάγου, εφ' όσον ούτε το Ελληνικόν Δημόσιον διατείνεται, ούτε και πράγματι παρεβιάσθη κατά την εκτίμησιν ταύτην κανών τις δικαίου, της αναιρεσιβαλλομένης μη δεχομένης ότι η σύμβασις αύτη άφηνε κενά ή αμφιβολίας, ώστε να προκύψη ανάγκη προσφυγής εις τους ερμηνευτικούς ορισμούς των άρθρων 173 και 200 του Α.Κ. Όθεν ο δεύτερος λόγος του δικογράφου των προσθέτων, ο πλήττων την εκτίμησιν και ερμηνείαν της συμβάσεως ταύτης, είναι απορριπτέος ως απαράδεκτος.

Του άρθρου 14 του ως άνω νόμου 551/1915 διαλαμβάνοντος ότι "πάσα συμφωνία, αντικειμένη αμέσως ή εμμέσως εις τας διατάξεις του νόμου τούτου, είναι άκυρος, εφ' όσον μειώνει τας υποχρεώσεις του εργοδότη, "στερείται οιασδήποτε επιρροής ως προς την έκβασιν της προκειμένης δίκης ο ισχυρισμός του αναιρεσιόντος Ελληνικού Δημοσίου, ότι συνεφωνήθη μεταξύ αυτού και των μετ' αυτού συμβληθέντων "ότι εις οιαδήποτε περίπτωσιν εργατικού ατυχήματος το Δημόσιον ουδεμίαν φέρει ευθύνην ή υποχρέωσιν προς αποζημίωσιν". Ετέρωθεν ο νομικός χαρακτηρισμός εννόμου τινός σχέσεως απόκειται εις το Δικαστήριον, όπερ, μη δεσμευόμενον εκ των ως προς τούτο νομικών σφαλμάτων των συμβαλλομένων, συνάγει τούτον εκ της ορθής υπαγωγής εις αυτών των ανελέγκτως διαπιστουμένων γεγονότων. Όθεν ο 3ος λόγος του δικογράφου των προσθέτων, ότι παρά τον νόμον δεν ελήφθη υπ' όψιν το οικείον συμφωνητικόν, "εξ ου προκύπτει το μεν, ότι η καταρτισθείσα σύμβασις φέρει τον χαρακτήρα συμβάσεως έργου", το δε, ότι ρητώς συνεφωνήθη η απαλλαγή του Ελληνικού Δημοσίου από της εξ εργατικών ατυχημάτων ευθύνης, είναι αβάσιμος και απορριπτέος, καθ' ο μέρος πλήττει και την ανάλεγκτον περί πραγμάτων κρίσιν ως απαράδεκτος.

Σχόλιο: Περίπτωσης της ανωτέρω αποφάσεως του Αρείου Πάγου, υπό της οποίας επεκυρώθη η υπ' αιθ. 146/1966 απόφασις του Πρωτοδικείου Αθηνών, υπήρξεν εργατικόν ατύχημα εις μισθωτόν, χρησιμοποιούμενον απ' ευθείας υπό του Δημοσίου, γεννηθείσης ούτω αξιώσεως κατά του Δημοσίου προς αποζημίωσιν κατά τον νόμον 551/1915 περί εργατικών ατυχημάτων. (Ίδετε περί του αυτού θέματος και Α.Π. 257/1957, εισηγητής Μ. Παντελής, ΕΕΔ 16, 553 και λοιπάς παραπομπάς εις σημειώσεις μας εν ΕΕΔ 16, 553, Α.Π. 227/1958, εισηγητής Ν. Χαραλάμπης, ΕΕΔ 17, 526, Α.Π. 517/1960, εισηγητής Δ. Κωστήρης, ΕΕΔ 20, 30, σχετική επί Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου και η Α.Π. 537/1964, εισηγητής Κ. Παπαϊωάννου, ΕΕΔ 23, 985).

Ο νόμος 551/1915 καταλαμβάνει μισθωτούς εν συμβάσει εξηρημένης εργασίας και αποκλείει τους διατελούντας εν συμβάσει έργου, ούτω δε απητήθη εν προκειμένω να ερευνηθή ποία υπήρξεν η έννομος σχέσις του παθόντος, υπό τα γνωστά κριτήρια διακρίσεως της πρώτης συμβάσεως από εκείνης της μισθώσεως έργου. (Ίδετε περί της συμβάσεως εξηρημένης εργασίας εκ των τελευταίων και την Α.Π. 264/1966, εισηγητής Ευστ. Μαλλούχος, ΕΕΔ 25, 793, ένθα και λοιπαί παραπομπάι εις θεωρίαν και νομολογίαν, και περί μισθώσεως έργου Α.Π. 58/1963, εισηγητής Στ. Σταυρόπουλος, ΕΕΔ 22, 419, ένθα και λοιπή νομολογία του Αρείου Πάγου και παραπομπάι και εις την θεωρίαν, Σ.Ε. 1768/1964, εισηγητής Γ. Μαραγκόπουλος, ΕΕΔ 23, 1053).

Επαναλαμβάνεται και υπό της νεωτέρας αυτής αποφάσεως του Αρείου Πάγου το δεκτόν ήδη γενόμενον εν τη θεωρία και νομολογία ότι διά την προστασίαν του μισθωτού κατά νόμον 551/1915 περί εργατικών ατυχημάτων δεν ερευνάται το κύρος ή μη της συμβάσεως (Ίδετε Γ. Ροϊλού, Περί επαγγελματικού κινδύνου § 31, σελ. 82, Χ. Οικονόμου, Δίκαιον Εργατικών ατυχημάτων § 62, Α.Π. 257/1957, εισηγητής Μ. Παντελής, ΕΕΔ 16, 553, ένθα και λοιπαί εις σημειώσεις μας, Α.Π. 499/1962, εισηγητής Κ. Θανόπουλος, ΕΕΔ 21, 1418, Α.Π. 361/1965, εισηγητής Δ. Κοκύρης, ΕΕΔ 24, 977).